

Biežāk uzdotie jautājumi

Publicēts: 04.11.2020.

Par 2010.gada 28.decembra Ministru kabineta noteikumiem
Nr.1219

[Skatīt vairāk](#)

 [Par 2015.gada 28.maija grozījumiem Patērētāju tiesību aizsardzības likumā](#)

Biežāk uzdotie jautājumi saistībā ar krīzes periodā piedāvājumiem patērētājiem esošo kredītsaistību apmaksai - maksātspējas izvērtēšana dažādu līguma grozījumu gadījumā:

Vai kreditbrīvdienų piešķiršana distances kredītiem nepārkāpj PTAL 8. panta 2⁵ daļā noteikto pienākumu katru mēnesi maksāt procentus un pamatsummu?

Normatīvie akti neierobežo kredīta brīvdienų piešķiršanu atbilstoši noslēgtā līguma veidam, tādējādi komersantiem nav aizliegts nepieciešamības gadījumā piedāvāt un slēgt līguma grozījumus ar kredīta brīvdienām arī patēriņa kredītiem, t.sk. tiem, kas noslēgti distances veidā. Tomēr katram līguma veidam un situācijai būtu jāatrod iespējami labvēlīgākais risinājums, izvairoties no gadījumiem, kas vēlāk varētu radīt nesamērīgu parāda slogu. Piemēram, kreditbrīvdienų nebūtu pieņemamas īstermiņa kredītiem vai kredītiem ar atmaksu vienā maksājumā. Šāda veida kredītiem piemērotākais risinājums būtu aizdevuma termiņa pagarināšana. Papildus vēršam uzmanību, ka piedāvātais kredītu brīvdienų risinājums nedrīkst nonākt pretrunā ar kādiem citiem normatīvajos aktos noteiktiem ierobežojumiem, piemēram, PTAL 8. panta 2.⁴ daļā noteikto.

Gadījumos, kad kreditdevējs nosaka kredīta brīvdienų, piem. uz 6 mēnešiem (liekot maksāt tikai procentus), vai drīkst nevērtēt maksātspēju, ja kredīta atmaksas termiņš tiek pārcelts uz tādu pašu laiku vai garāku, proti, pēc kredīta brīvdienām nepalīelināsies ikmēneša maksājuma apmērs?

Jā, tādos gadījumos atkārtotu izvērtēšanu nebūtu lietderīgi veikt, tomēr, ja arī pēc maksājumu brīvdienų perioda beigām aizņēmējam rodas grūtības ar aizdevuma atmaksu samazinātu ienākumu dēļ, aicinām atkārtoti izvērtēt patērētāja spēju atmaksāt aizdevumu, ņemot vērā viņa norādītos vai datu bāzēs atspoguļotos aktuālos ienākumus un rast risinājumu atbilstoša atmaksas grafika sastādīšanai, aizdevuma termiņa pagarināšanai.

Kādas vēl ir iespējas aizņēmēju maksājumu samazināšanai?

Vēsturiskajos līgumos, kuros ir izmantotas augstākas procentu likmes (pirms PTAL grozījumiem 8. panta 2³ daļā), procentu likmes samazinājums atbilstoši šī brīža normatīvo aktu ierobežojumiem var būt viena no opcijām, ar kuru atvieglot patērētājam ikmēneša maksājuma slogu. Vienlaikus vēršam uzmanību, ka līguma grozījumu gadījumā jāievēro aktuālais normatīvo aktu regulējums, tai skaitā, jāveic kredītmaksu grozījumi, ja tie neatbilst esošajam ierobežojumam. Jaunās izmaksas jāpiemēro turpmākajā līguma termiņa laikā.

Vai gadījumos, kad kreditors piešķir labvēlības periodu (kredīta brīvdienų) uz noteiktu laiku, piemēram, trim mēnešiem, nepagarinot kredīta/lizinga atmaksas termiņu, ir jāvērtē patērētāja maksātspēja?

Pēc būtības, ja termiņš vēl ir diezgan garš un ikmēneša maksājumi tiek sadalīti proporcionāli, būtiski nepieaugot ikmēneša

maksājumam pēc labvēlības perioda, tad atkārtotu izvērtēšanu veikt nebūtu lietderīgi. Tomēr PTAC ieskatā nebūtu pieņemami, ja uzkrātie nesamaksātie pamatsummas maksājumi tiktu pieprasīti visi reizē pēc kredīta brīvdienu termiņa beigām, jo tādejādi būtiski pieaugtu maksājums.

Vai būs atbilstoši, ja pēc kredīta brīvdienām klientam pieaugs ikmēneša maksājums, kas var pārsniegt viņam sākotnēji noteikto DSTI (kredītmaksājumu/ienākumu attiecību), ievērojot esošo valsts situāciju?

Nebūtu pieņemami, ka maksājumi pārsniedz DSTI. Šādos gadījumos būtu nepieciešams pagarināt aizdevuma termiņu. Vienlaikus, ja aizņēmējiem arī pēc maksājumu brīvdienu perioda beigām rodas grūtības ar aizdevuma atmaksu samazinātu ienākumu dēļ, aicinām atkārtoti izvērtēt patērētāja spēju atmaksāt aizdevumu, ņemot vērā viņa norādītos vai datu bāzēs atspoguļotos aktuālos ienākumus un rast risinājumu atbilstoša atmaksas grafika sastādīšanai.

Pašlaik maksājumu grūtības sagādā ne tikai klientiem, kas godprātīgi pildīja savas saistības, bet arī klientu grupai, kurai izveidojies lielāks vai mazāks maksājumu parāds, bet viņi iespēju robežās maksājumus veica. Ja šādiem klientiem tiktu piedāvāts risinājums noslēgt pārjaunojuma kredītu jeb apvienot visus uzkrātos kavējuma %, tādejādi palielinot aizdevuma summu un pagarinot aizdevuma atmaksas termiņu - vai maksātspēja tādā gadījumā būtu jāvērtē?

Lai dzēstu iekrājušos kavētos maksājumus, risinājums ar aizdevuma summas palielināšanu ir iespējams, tomēr, lai kredītdevējs varētu neatjaunot tā rīcībā esošo informāciju par patērētāja finansiālo stāvokli, šādi risinājumi jānoformē kā grozījumi esoša līguma ietvaros, ievērojot PTAL, t.sk. 8. panta 4.² daļā noteikto. Līdz ar to papildus būtu jāvērtē, vai tiešām kavējumi ir nebūtiski un jaunais aizdevums nebūs būtiski lielāks par atlikušo aizdevuma pamatsummu. Papildus iepriekš minētajiem nosacījumiem, ja patērētājam tādā veidā tiek nodrošināts, ka ikmēneša maksājumi būtiski samazinās, kredītdevējs varētu arī neatjaunot tā rīcībā esošo informāciju par patērētāju, īpaši šajos apstākļos, kad daudziem uz laiku tiek apturēti ienākumi vai tie tiek būtiski samazināti.

Vienlaikus PTAC aicina šajā krīzes periodā nepiemērot līgumsodus vai citas sankcijas, kā arī katru situāciju izvērtēt atsevišķi un atrast patērētājam piemērotāko risinājumu ikmēneša maksājumu samazināšanai.

<https://www.ptac.gov.lv/lv/biezak-uzdotie-jautajumi-0>